

Obsah

PŘEDMLUVA	13
1. ÚSTAVNÍ PRÁVO	15
1.1 Předmět ústavního práva	16
1.2 Subjekty ústavního práva	16
1.3 Prameny ústavního práva	18
1.4 Právní principy	25
1.5 Ústavní zvyklost a ústavní obyčej	26
1.6 Publikace	28
1.7 Ústavněprávní odpovědnost a ústavní sankce	30
2. ÚSTAVNÍ POMĚRY ČESKOSLOVENSKA	35
2.1 Od 17. listopadu 1989 do prvních svobodných voleb	35
2.2 Vypracování a přijetí Listiny základních práv a svobod	38
2.3 Zánik federace	43
2.4 Vypracování a schválení Ústavy České republiky	50
3. ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY	53
3.1 Systematika Ústavy České republiky	53
3.1.1 Preambule	54
3.2 Ústavní charakteristika státu	55
3.2.1 Demokratický právní stát	58
4. ÚSTAVNÍ POŘÁDEK	71
4.1 Pojem ústavní pořádek	71
4.2 Obsah ústavního pořádku	71
a) Ústava	72
b) Listina základních práv a svobod	72
c) Ústavní zákony přijaté podle Ústavy	74
d) Ústavní zákony Národního shromáždění ČSR, Federálního shromáždění ČSSR a České národní rady upravující státní hranice ČR	76
e) Ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992	77

f)	Mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách.	79
4.3	Ústavní kontext	80
5.	STÁTNÍ SYMBOLY	81
5.1	Užívání státních symbolů	83
5.2	Hlavní město	86
5.3	Území státu a státní hranice	88
6.	STÁTNÍ OBČANSTVÍ	93
6.1	Znaky státního občanství	94
6.2	Způsoby nabývání a pozbývání státního občanství	96
6.3	Občanství EU a jeho důsledky	101
6.3.1	Volby do Evropského parlamentu	101
6.4	Ústavněprávní postavení cizinců	105
6.5	Soudní přezkum rozhodnutí ve věcech státního občanství	109
7.	VZTAH VNITROSTÁTNÍHO PRÁVA K PRÁVU MEZINÁRODNÍMU A EVROPSKÉMU	113
7.1	Vnitrostátní, mezinárodní a evropské právo	113
7.2	Mezinárodní smlouvy a vnitrostátní právo	115
7.2.1	Klasifikace mezinárodních smluv	115
7.2.2	Generální inkorporace	116
7.2.3	Vyhlášení, souhlas Parlamentu s ratifikací, vázanost smlouvou	118
7.2.4	Předběžná kontrola mezinárodních smluv	121
7.2.5	Aplikace mezinárodních smluv soudy	122
7.3	Přenos pravomocí orgánů ČR na mezinárodní organizaci nebo instituci	125
7.3.1	Specifika mezinárodních smluv dle čl. 10a	125
7.3.2	Přenos pravomocí podle čl. 10a a suverenita státu	127
7.4	Specifika členství ČR v EU a působení evropského práva	129
7.4.1	Přednost evropského práva a jeho přímý účinek ...	129
7.4.2	Ústavní limity přenosu pravomocí a působení evropského práva	132

7.4.3	Role obecných soudů při aplikaci evropského práva	136
7.4.4	Vztah evropského práva k ústavnímu pořádku a role Ústavního soudu	137
8.	MOC ZÁKONODÁRNÁ	145
8.1	Ústavní vymezení	145
8.2	Dvoukomorový parlament (bikameralismus)	146
8.3	Volby do komor Parlamentu ČR	153
8.3.1	Ústavní základy	153
8.3.2	Volby do Poslanecké sněmovny	157
8.3.3	Volby do Senátu	160
8.4	Působnost Parlamentu	161
8.4.1	Jednání o návrzích zákonů	161
8.4.2	Zkrácení legislativního procesu	164
8.4.3	Schvalování státního rozpočtu	164
8.4.4	Schvalování mezinárodních smluv	165
8.4.5	Zákonná opatření Senátu	166
8.4.6	Ustavování do funkcí (kreační a rekruční funkce)	167
8.4.7	Kontrolní funkce	168
8.4.8	Parlament jedná a rozhoduje o důležitých otázkách vnitřní a zahraniční politiky	169
8.4.9	Samosprávná (autonomní) funkce	171
8.4.10	Další oprávnění	171
8.5	Vnitřní organizace komor a způsob jednání v nich	171
8.6	Postavení členů Parlamentu	177
9.	PREZIDENT REPUBLIKY	186
9.1	Volba prezidenta republiky	186
9.2	Zánik funkce prezidenta republiky	194
9.3	Imunita prezidenta republiky	195
9.4	Pravomoci prezidenta republiky	197
9.4.1	Delegace pravomocí	199
9.5	Kompetence spojené s fungováním Parlamentu	203
9.5.1	Právo vrátit přijatý zákon (veto)	203
9.5.2	Podepisování zákonů	204
9.5.3	Vyhlašování voleb	205

9.5.4	Účast na schůzích Parlamentu	205
9.6	Kompetence spojené s fungováním vlády	206
9.6.1	Ustavování vlády	206
9.6.2	Přijímání demise	206
9.6.3	Odvolávání vlády	207
9.6.4	Účast na schůzích vlády	207
9.7	Vrchní velení ozbrojených sil	207
9.8	Pravomoci prezidenta v oblasti zahraničních vztahů	208
9.8.1	Pravomoc sjednávat a ratifikovat mezinárodní smlouvy	209
9.8.2	Přijímání, jmenování a odvolávání vedoucích zastupitelských misí	210
9.9	Kompetence spojené s fungováním soudní moci	211
9.10	Vztahy prezidenta republiky k ostatním ústavním orgánům	213
9.11	Další pravomoci prezidenta republiky	214
9.12	Kancelář prezidenta republiky	215
9.13	Vlajka a sídlo prezidenta	215
9.14	Soudní přezkum rozhodnutí prezidenta	216
10.	VLÁDA	220
10.1	Vztah vlády a Parlamentu	221
10.1.1	Účast vlády na zákonodárném procesu	223
10.2	Složení vlády	226
10.2.1	Ustavování vlády	226
10.2.2	Nedůvěra	230
10.2.3	Demise vlády	231
10.2.4	Odvolání člena vlády	233
10.3	Způsob jednání vlády	233
10.4	Úřad vlády	234
10.5	Poradní a pracovní orgány vlády	234
10.6	Neslučitelnost funkcí	235
10.7	Normotvorná činnost vlády	236
10.8	Vztah vlády k moci soudní	238
10.9	Ministerstva a jiné správní úřady	238
11.	STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ	243
11.1	Soustava státního zastupitelství	244

11.1.1	Ustavování státních zástupců	245
11.1.2	Zánik funkce státního zástupce	246
11.1.3	Funkcionáři státního zastupitelství	247
11.1.4	Neslučitelnost funkcí	248
11.2	Působnost státního zastupitelství	249
11.3	Principy organizace a činnosti	252
12.	SOUDY	256
12.1	Nezávislost soudů, nezávislost a nestrannost soudců	257
12.1.1	Politická práva soudce	264
12.2	Soustava soudů	265
12.3	Jmenování soudců	266
12.3.1	Funkcionáři soudů	267
12.3.2	Kárné řízení	268
12.3.3	Zánik funkce soudce	270
12.4	Soudcovské rady	271
12.5	Ústavní principy	272
13.	ÚSTAVNÍ SOUD	276
13.1	Koncepce ústavního soudnictví v ČR	276
13.2	Soudci Ústavního soudu	276
13.2.1	Ustavení do funkce	276
13.2.2	Imunita	279
13.2.3	Neslučitelnost funkcí a omezení dalších činností	279
13.2.4	Vyloučení soudců z rozhodování věci	281
13.2.5	Kárná odpovědnost	282
13.3	Vnitřní organizace Ústavního soudu	283
13.4	Průběh řízení	284
13.5	Publikace rozhodnutí, závaznost rozhodnutí	285
13.6	Působnost Ústavního soudu – přehled jednotlivých druhů řízení	289
13.6.1	Řízení o zrušení zákonů	289
13.6.2	Řízení o zrušení podzákonných předpisů a obecně závazných vyhlášek	293
13.6.3	Předběžná kontrola mezinárodních smluv	295
13.6.4	Obecná ústavní stížnost	298
13.6.5	Komunální ústavní stížnost	303

13.6.6	Návrh politické strany	304
13.6.7	Řízení ve věcech mandátu poslance nebo senátora	305
13.6.8	Řízení ve věcech týkajících se prezidenta republiky (velezrada či jiné hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku, řízení dle čl. 66 Ústavy)	307
13.6.9	Kompetenční spory	310
13.6.10	Řízení o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu	312
14.	NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD	314
14.1	Vývoj kontrolních institucí na území ČR	314
14.2	Právní zakotvení NKÚ	315
14.3	Záruky nezávislosti NKÚ	316
14.4	Organizace NKÚ	317
14.5	Působnost NKÚ	318
14.6	Základní principy kontroly prováděné NKÚ	320
15.	ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA	323
15.1	Vývoj ústředních bankovních institucí na území ČR	323
15.2	Právní zakotvení ČNB	324
15.3	Postavení ČNB v ústavním systému ČR	326
15.4	Organizace ČNB	329
15.5	Působnost a pravomoc ČNB	329
16.	ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	333
16.1	Pojem samospráva, ústavní zakotvení	333
16.2	Územní samosprávné celky	335
16.3	Orgány územních samosprávných celků	338
16.4	Volby do zastupitelstev obcí a do zastupitelstev krajů	339
16.5	Samostatná a přenesená působnost územních samosprávných celků	343
16.6	Normotvorba územních samosprávných celků	344
16.6.1	Ústavní zmocnění	344
16.6.2	Míra autonomie normotvorby samosprávných celků	346
16.7	Ochrana práva na samosprávu, komunální stížnost	350

17. BEZPEČNOST ČR A MIMOŘÁDNÉ STAVY	353
17.1 Bezpečnost České republiky	353
17.2 Organizační aspekty zajištění bezpečnosti České republiky	355
17.3 Rozhodování Parlamentu a vlády podle čl. 43 Ústavy	357
a) Parlament	357
b) Vláda	357
17.4 Mimořádné stavy dle ÚZB	358
17.4.1 Vyhlášení a účinnost rozhodnutí o mimořádném stavu	358
17.4.2 Nouzový stav	359
17.4.3 Stav ohrožení státu	362
17.4.4 Válečný stav	362
17.4.5 Soudní přezkum vyhlášení mimořádného stavu, resp. navazujících omezení	363
17.5 Stav nebezpečí a krizový stav	366
17.6 Omezování práv a ukládání povinností	367
17.7 Modifikace zákonodárského procesu a prodloužení volebního období	371
17.8 Specifika pandemické situace po roce 2020	372
DOPORUČENÁ LITERATURA	375
VĚCNÝ REJSTŘÍK	377